

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**  
**ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**  
**ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

A1. Η επίδραση του Ευρωπαϊκού Ρομαντισμού είναι πρόδηλη στο έργο του Σολωμού. Το μεταφυσικό στοιχείο εντοπίζεται λόγω χάρη στο στίχο 54 όπου ανιχνεύουμε την δισυστική αντίληψη (σώμα - ψυχή) διάχυτη σε όλη την ελληνική και δυτική παράδοση, από τις φιλοσοφικές θεωρίες ως τις λαϊκές δοξασίες. Η αγάπη για την πατρίδα καταφαίνεται στο στίχο 42, όπου κάτω από την έντονη συναισθηματική φόρτιση του βαθύτερου δεσμού με την πατρική γη, ακόμη και τα πιο ασήμαντα στοιχεία της, η πέτρα και το χορτάρι, μεταμορφώνονται στην συνείδηση του ποιητικού υποκειμένου σε αξίες πολύτιμες. Η εξιδανίκευση του έρωτα εντοπίζεται στο τέλος του ποιήματος στους στίχους 55 - 56, στους οποίους τελικά φτάνει στον προορισμό του μετά από μια υπερπροσπάθεια που θα μπορούσε να στοιχίσει ακόμη και τη ζωή του.

B1. «Αυτό που κάνει εντύπωση ... αγνότητα» (Εικονοπλαστική και Συμβολισμός), Σχολικό βιβλίο, σελ 283

Στους στίχους 23 - 28 εντοπίζουμε την εικόνα της κοπέλας που τραγουδά τον έρωτα της μέσα στην φύση την ώρα του δειλινού. Η λειτουργία της εικόνας αυτής είναι α) να δείξει ότι η φύση στην ποίηση του Σολωμού είναι

ζωντανή και αντιδρά στα ερεθίσματα που δέχεται. Β) να δηλώσει καλοσύνη και αγνότητα, γ) να δείξει ότι ο γλυκύτατος ήχος δεν είναι παθητικό τραγούδι ερωτευμένης κοπέλας, που με το διάχυτο συναίσθημα αναστατώνει ολόκληρη τη φύση, διότι είναι ανώτερος από αυτό. Την ώρα του δειλινού η κόρη εκφράζει τον έρωτα της φύση η οποία ανταποκρίνεται σ' αυτό. Την ανταπόκριση αυτή ο αφηγητής την αισθητοποιεί α) με σχήμα χιαστό του δέντρου - του λουλουδιού που ανοίγει - και λυγίζει

β) με την προσωποποίηση της Πούλιας

Την ίδια λειτουργία επιτελεί και η εικόνα στους στίχους 35 - 43. Στους στίχους αυτούς με μια ανάδρομη αφήγηση ο αφηγητής μεταφέρεται στο παρελθόν στην πατρίδα του, την Κρήτη. Ο ήχος του φιαμπολιού δεν προσεγγίζει σε καμία περίπτωση την δύναμη που ασκεί στον αφηγητή ο γλυκύτατος ήχος. Ο γλυκύτατος ήχος είναι σαφώς ανώτερος από αυτό. Και στην εικόνα αυτή φαίνεται η πανθεϊστική φιλοσοφία του Σολωμού: η φύση παρουσιάζεται στην πιο πνευματική της παράσταση. Τα στοιχεία της φύσης παρουσιάζονται προσωποποιημένα (πχ. στιχ 37 / 38) να αντιδρούν στον ήχο του φιαμπολιού. Η περιγραφή του τοπίου από τον Ψηλορείτη ακολουθεί τη φορά της όρασης του ήρωα, ξεκινά δηλαδή από τον ουρανό και κινείται προς τον ανοιχτό ορίζοντα (σφαιρική σκηνοθεσία). Ο ήχος του φιαμπολιού όχι μόνο ευχαριστούσε τα στοιχεία της φύσης αλλά έκανε εντονότερη την

επιθυμία του Κρητικού για ελευθερία. Στον στίχο 42 σχήμα κατεξοχήν: η μαύρη πέτρα - το ξερό χορτάρι δηλώνει τη φτώχεια της ελληνικής γης.

Κάτω από τη συναισθηματική φόρτιση του βαθύτατου δεσμού με την πατρική γη, ακόμη και τα πιο ασήμαντα στοιχεία της, η πέτρα και το χορτάρι, μεταμορφώνονται στη συνείδησης του ποιητικού υποκειμένου σε αξίες πολύτιμες.

Οι δυο αυτές εικόνες της φύσης αντιμάχονται την ηθική βούληση του ήρωα. Ο ήρωας στην προσπάθεια του να προσδιορίσει την ταυτότητα του ήχου χάνει πολύτιμο χρόνο με αρνητικές για τον ίδιο και την αρραβωνιαστικιά του συνέπειες.

## B2.

- στιχ. 29: Η αποφαιτική παρομοίωση του αηδονιού φωτίζει το άγνωστο δια του γνωστού και αναδεικνύει το λυρικό στοιχείο.
- στιχ 32: Επανάληψη της φράσης πολύ μακριά αισθητοποιεί την τεράστια έκταση που καλύπτει το τραγούδι του αηδονιού.
- στιχ 34: Η προσωποποίηση της αυγής μεταμορφώνει τη φύση σε έμψυχη οντότητα
- στιχ 34: έλιωσαν τ' αστέρια: Η μεταφορά αυτή δημιουργεί μι ανέα ποιητική πραγματικότητα, όπου σε όλα ενυπάρχει η ενοποιούσα ψυχή του κόσμου.

Γ1. Ο Κρητικός τελειώνει απότομα την αφήγηση του χωρίς λυρικές υπερβολές για το θάνατο της κόρης, διότι η πίστη του Σολωμού στη μεταθανάτια ζωή αναιρεί κάθε τέτοια ανάγκη. Ο Κρητικός με τη βοήθεια του Έρωτα και του Θανάτου μπόρεσε να ξεπεράσει το χάρο και να συναντήσει την αγαπημένη του στον Παράδεισο. Επιπλέον η φραστική λιτότητα της πληροφορίας του θανάτου της κόρης προσδίδει στο τέλος του ποιήματος τραγικότητα. Η δοκιμασία του ήρωα μπορεί σε επίπεδο επιφάνειας να είχε αρνητική έκβαση, αλλά σε επίπεδο βάθους η έκβαση είναι θετική. «Ο Κρητικός σώθηκε, γιατί υψώθηκε σ' ανώτερη ζωή, γιατί έφτασε να νιώσει θαυμασμό στη ζωή του. Με το να γίνει ποιητής ο Κρητικός βγήκε γερός και καλύτερος από τη δοκιμασία. Το τρυφερό κλωνάρι που είχε στα χέρια του τσακίστηκε, η αγαπημένη κόρη χάθηκε, εις αντάλλαγμα όμως οι θεοί του δώσανε τη σπάνια και εξαιρετική χάρη να τραγουδάει τα πάθη του. Η μορφή του Κρητικού είναι κι αυτή ανταύγεια της ψυχής του Σολωμού». (Γ.Μ. Αποστολάκης)

Δ1.

Ανάμεσα στα δυο έργα υπάρχουν ευδιάκριτες ομοιότητες. Κατ' αρχάς αναφέρονται και τα δυο σ' έναν μεταφυσικό ήχο. Στον Κρητικό αυτό φαίνεται στους στίχους 43 - 44 ενώ στο παράλληλο η μελωδία γεννιέται από το πουθενά και ο συγγραφέας την χαρακτηρίζει σαν χάδι απόκοσμο. Και στα δυο έργα είναι προφανής ο ρόλος της φύσης που εμφανίζεται με τη μορφή του

άπειρου κάλλους. Στον Κρητικό το εντοπίζουμε στους στίχους 25 - 28 ενώ στο έργο του Λαπαθιώτη το σκηνικό του οράματος αποτελεί ένα μεγάλο γαλανό δάσος. Με πλήθος άγνωστα και αλλόκοτα λουλούδια. Η Τρίτη ομοιότητα είναι τα δυσβάσταχτα συναισθήματα των ηρώων στο τέλος των δυο κειμένων: ο Κρητικός συνειδητοποιεί ότι η αρραβωνιαστικιά του είναι νεκρή και η Ρηνούλα αντιλαμβάνεται ότι όλα αυτά ήταν ένα όνειρο.

Οι διαφορές των δυο κειμένων είναι αφενός ότι στον Κρητικό ο γλυκύτατος ήχος αποτελεί ένα αμάγαμα από διάφορους ήχους που είναι δυσδιάκριτοι μεταξύ τους, ενώ στο παράλληλο κείμενο, διακρίνεται σαφώς η φωνή του Σωτήρη και αφετέρου ότι η Ρηνούλα όλα αυτά τα ονειρεύτηκε ενώ για τον Κρητικό ο ήχος αποτελεί μια από τις τρεις φάσεις της δοκιμασίας στη Θάλασσα